

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor., pe 1/2 an
10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

Vrîl de Duminică pe an.

— 4 coroane.

Pentru România și
vătămate pe an:
40 franci.

Manuscrise nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 6 b.
de fiecare publicație.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nerecitate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Cu mare precauțiune.

Judicatura curiei în materie electorală, reforma atât de mult pominită, ca una din operele de mare valoare ale actualului prim-ministru, *vici n'a ajuns încă să fie aplicată în întinderea țării, și insuficiența ei este deja vedită până și pentru politicianii maghiari.*

Cu ocaziunea discuțiunii în parlament asupra bugetului ministerului de interne, ridicându-se incidental chestiunea reformei parlamentare, am văzut ridicându-se glasuri de protestare contra sistemului și metodei electorale în vigoare.

Opoziția din parlament, în special prin glasul deputatului *Holló*, a făcut un rechizitoriu, basat pe date, argumentat prin cifre, asupra împărțirii cercurilor electorale și clasării după cens într'un mod cu totul necorespunzător echității și dreptății.

Primul-ministru *Széll* totdeauna dispus și gata de a intra în discuțiuni generale, are diplomatica îndrăzneală de a recunoaște dreptatea gravaminelor aduse de membrii opoziției.

După-ce reformei sale cu judicatura îi face puțin loc, după ce spune că prin judicatura curiei s'a obținut sporirea numărului alegătorilor în toată țara cu 117.000, ceea-ce înseamnă un progres democratic, declară că recunoaște, că sistemul creat la 1848 nu corespunde situației de azi; că censul din 1848 nu e proporțional și multă vreme el nu poate fi menținut; ear întru cât privește împărțirea de azi a cercurilor electorale, ea nu este corectă.

Consecuența logică după acestea ar impune primului-ministru, ca să-și îndrepteze activitatea politică în sensul de a rectifica, de a îndrepta neajunsurile pe care însuși le vede și le recunoaște în viața de stat a țării pe care o cărmuiește.

Ceea-ce „nu este corect“, și totodată „nu poate fi menținut multă vreme“, ce este mai natural decât să schimbi înspre bine și înspre corespunzător?

Primul-ministru nici nu lipsește de a lăsa să se întrezărească pentru unii vagi speranțe... când declară că starea actuală de lucruri nu poate dura mult, se completează însă sau mai bine zis se corectează, când zice că chestia n'o află actuală.

Neactualitatea utilității unui leac pentru o situație morbidă, care nu mai poate dura multă vreme, — fără îndoială este o ciudată concepție, a cărei neclaritate este menită să... împace și pe unii și pe alții, fără să satisfacă pe vre-unul.

Doritorilor de-a vedea reforma li-se promite că da, îi va veni rîndul, în... viitor. Ear' celor ce tremură pentru menținerea ighemoniei pe actualele base prin actualul regim electoral, li-se varsă în suflet liniștea și mângăierea, că încă nu li-a venit vremea căderii din domnie, cu toate că trăiesc sub regimul de „lege, drept și dreptate“.

Menținerea actualului raport de forțe și de manifestări a lor în viața de stat, fiind îngrijirea ori-cărui guvern șovinist, primul-ministru e destul de dibaci, ca să vorbească și lucreze cu mare precauțiune, pentru a menține stările de lucruri nedrepte și necorespunzătoare, pentru a amâna rezolvirea chestiilor vitale pentru stat, dar' compromițătoare pentru superioritatea maghiară.

Frica de naționalități îl face pe *Széll* să fie cu mare precauțiune. Dar' zadarnice vor fi toate precauțiunile pentru asigurarea ighemoniei maghiare, căci situația politică de azi multă vreme nu poate fi menținută.

Alegerile în fume. Autonomiștii din Fiume au ținut în 21 I. c. n. o mare întrunire, în care fostul primar Dr. *Mayländer* a făcut raport asupra situației și s'a statorit definitiv lista alegătorilor. În listă figurează atât autonomiștii, cât și liberalii. În ziua precedentă au avut și Croșii din Fiume o conferință, în care au hotărât să abstea de la emiterea unei liste separate, nevrînd a se opune nimeniului pentru împărțirea partidelor.

Contele *Tisza István* între alegătorii săi. Duminică, 20 I. c. n., deputatul dietal contele *Tisza István* s'a prezentat înaintea alegătorilor săi din *Komádi* (în Bihor). Despre acest „eveniment“, foile maghiare publice la fel următorul raport:

La sosire contele Tisza a fost primit sârbătoresc și cu însufățire. La vorbirea de bineventare a fîslogăbirului Ötvös Gyula, contele Tisza a declarat, că n'a venit în cerc să facă un exposu al situației politice, deoarece de la ultima sa vorbire nimic nu s'a întemplat, ce ar necesita-o aceasta. Dela gară deputatul conte a fost condus în comună de un banderiu, unde în onorul lui s'a dat un banchet. Cu acest privilegiu preotul reformat Csák István a rostit un toast, la care contele Tisza a răspuns, că în luptele sale din sul își ia puterea tot-deauna din iubirea poporului. Nu e vr'un rău, dacă nu toți luptă în același partid; una să fie însă numai la fînta comună, în serviciul pentru binele patriei. Să se ferească îndeosebi de aceea, — a zis contele Tisza, — care provoacă zănie în popor, și să nu se divizeze în partide confesionale, decât numai în partide politice. O îngrijire îi inspiră numai puținătatea numerică a maghiarismului; își pune însă nădejdea în puterea străbună a poporului maghiar și în ocrotirea vechilor virtuți. Să învățăm dela lumea străină — a zis contele, — dar' să nu ne desbrăcăm de maghiarismul nostru.

După dînsul a toastat preotul reformat Kiss Sándor, aderent al partidului independentist, care a accentuat bunul naționalism maghiar al guvernului și a dorit succes lucrării partidului liberal.

„Nur deutsch!“

(R.) „Ce ar face împăratul Wilhelm, cancelarul Bülow și dieta imperială, dacă în teatrul orașului Metz Francezii ar conturba reprezentăția teatrală strigînd: „A bas l'allemand“,

— se întreabă „Budapesti Hirlap“ dela 19 Ianuarie... Zilele acestea s'a întemplat adică în Sibiu că Sașii au cerut, în teatrul lor orașenesc, unei trupe ungurești („Urania“) din Budapesta, să le explice tablourile cinematografice *nemțește*.

Intr'un teatru nemțesc, un public în majoritatea lui covârșitoare german, desigur că și în statul ungar poate să ceară atîta, cel puțin atîta.

Trupa „Urania“ umblă însă printre naționalități cu gândul să răspîndească cultura maghiară (nota bene: purtătorii facliei sunt niște Ovrei habotnicii!), așa că nici a doua seară n'a vrut să explice decât ungurește, ear' când publicul a cerut cu insistență explicări germane, acestea li-s'a făcut într'o limbă stălcită și atât de comică, încât ar fi ris toți dacă nu era vorba de demnitatea națională: a nu lăsa ca niște venetici să te batjocorească în propria ta casă!

S'a produs deci un scandal, care e cel mult de competența poliției.

„Budapesti Hirlap“ se avîntă însă la niște comparații rău plasate, vrînd să scoată, cu de-a sila, o crimă dintre cele mai oribile comisă de Sași împotriva statului ungar.

Aceasta pentru-ca, drept concluzie, să-i arate pe Sași niște ingrași infami, ear' nu merită nimic din privilegiile ce li s'au dat în decursul atîtor veacuri și demni de a fi desbrăcați de tot ce le reaminteste „nația săsească“ de odinioară.

„Pilda ce a dat întâiu Brașovul ear acum Sibiu, este cea mai bună dovadă pe lângă propunerea comitatului Trei-Scaune de a se revizui legea de naționalități, pentru a asigura limbii maghiare mai multe garanții legale“.

Unde dai și unde crapă?

Sașii dela Sibiu au cerut unor geșeftari să nu-și bată joc de limba lor într'un oraș unde Sașii sunt în preponderanță, și presa maghiară întreabă ce ar face Wilhelm dacă la Metz francezii ar huidui pe germanii! Se constată că Sașii au manifestat pe lângă limba lor, și presa maghiară găsește într'asta un motiv mai mult de a se sprigini propunerea Secuilor șuchiați cari cer revizuirea legii de naționalitate, pentru a se asigura limbii maghiare mai multe garanții? Căci, se întreabă: ce ar a-junge Ungaria dacă ceea-ce au făcut Sașii din Sibiu, ar face, de pildă, și Slovaci din T. St. Martin, Sârbii din Neoplanta, Bunevații din Szabadka și așa mai departe!

Ce ar fi? Ar fi atunci dreptate, căci nedreptatea este nu ce au făcut Sașii, ci ceea-ce vor șovinistii; să împună cu sila pretutîndeni și în toate, limba ungurească.

Ear a impune dreptatea, depinde dela naționalități, cari dacă ar lupta nu răslețe, ca în present, ci în bună înțelegere, desigur că de mult ar fi tăiat șovinistilor pofta de a comite atîtea nedreptăți.

Strigătul „Nur deutsch“, acolo unde obștea este nemțescă, nu constituie nici o ofensă adusă Ungurilor, cu atît mai puțin statului ungar, care

este nu național maghiar, ci patrie a mai multor neamuri, fiecare cu dreptul de a trăi cu propria limbă.

S'o înțeleagă odată asta Ungurii și să nu se sbârlească când ved că ținem și noi la limba noastră.

Convocare.

În vederea obiectelor importante, puse la ordinea zilei pentru adunarea congregațiunii comitatense, convocată pe 28 Ianuarie a. c. st. n., membrii români, soți de principii, ai representației comitatense sunt rugați, ca Duminică seara la 7 1/2 oare, în 27 Ianuarie 1901, să se prezinte în cafeneaua „Vass“ din Arad, la consultare.

Arad, 20 Ianuarie 1901.

M. Velicu m. p., T. Vașianu m. p.,
presid. clubului. secretar.

In chestia pasivității.

Deși scrisă nu pentru a se da publicității, publicăm mai la vale epistola ce urmează. Ea se ocupă de chestii ce ne preocupă pe toți și exprimă părerea unui bun amic al nostru și fruntaș în viața publică românească.

Abrud, în sîjunul de Sân-Văsiil românesc.

Dacă îți scriu de astă-dată mai mult decât cuvintele de sus, motivul e, prim articolul: „Activitatea“ din „Trib. Pop.“. Articolul e scris la timp potrivit și e un moment pentru cei-ce țin mult a conduce afacerile românești. Articolul lipsește însă timbrul indicativ, adică cu alte cuvinte: nu spune hotărît ce păreri au oamenii grupăți în jurul „Trib. Pop.“, nu aduce nici un fel de argument, nici pentru activitate nici pentru pasivitate ci lasă toată grija asupra fruntașilor români, cari acum trebuie să se întrunească pentru a lămurii situația.

Intreb: cine sunt acei bărbați români la noi, cari pot să lămurească situația noastră incurcată de 5 ani? Doar cei din trecut? În decurs de 5 ani s'a dat multă silință de a se face punte de aur pentru cei învrăjbiți. — Urma a ales, că din toate silințele s'a făcut mai mult cult personal, ear cultul pentru programul național a decăzut la zero.

Mai mult ca ori-când, ast sunt pentru absoluta pasivitate față de dieta Ungariei, și pentru intensiva activitate, de a întări neamul românesc pe toate terenele.

Veți cere să-ți aduc motive pentru părerea mea. Ar fi prea obositor să le înșir într'o epistolă. Din cele multe voi aduce unul.

Aici în Abrud în I. c. a fost alegere de deputat dietal. De cercul electoral al Abrudului se țin numai orașul Abrud, Roșia și Corna. Din Abrud și Roșia, în majoritate sunt alegătorii maghiari, ear din Corna, comună românească, sunt numai 2-3 alegători români. Comunele românești din imediata apropiere a Abrudului, cum Bucium, Abrudsat, Șohodol și Cârpeniș, se țin de cercul electoral al Ighiuului, cale de o zi două. Candidați au fost doi maghiari, ambii cu program guvernamental, unul fost

primar al Abrudului, Boer Bela, al doilea : Dr. Ebergényi Sándor, secretarul comitetului suprem al Albei inferioare. Majoritatea alegătorilor maghiari — ajutați și de câți-va români — s'a pronunțat pentru Dr. Ebergényi Sándor, care de fel nu s'a prezentat alegătorilor să le spună programul său nici înainte, nici după alegere, ear candidatul Boer Bela, care și-a ținut programul său și cunoaște dorințele maghiarilor de aici, a rămas în minoritate. Causa e, că cel dintâiu adecă Dr. Ebergényi Sándor a fost candidatul oficios și unde e timbru oficios își pun și maghiarii convingerea lor în cuiu.

Crezi tu, dacă ar decreta Românii activitatea, noi Românii din Munții-Apuseni ori și din alte părți, cu ast-fel de centre electorale, am pute scoate din urnă pe candidații noștri? Pium desiderium! Merg mai departe. Așa cum suntem organizați de presant, cu interese locale, cu oameni mici la inimă și mari la patimă, crezi, că am pute produce rezultate îmbucurătoare din lupta electorală? S'ar ivi sute de casuri, în cari cărturarilor noștri și minororum gentium și-ar da votul pentru candidatul străin.

Este un cas recent din alegerile electorale din Austria, unic în felul său. Baro-nul Di Pauli, șeful partidului catolic din Austria și politician cunoscut, cade în cercul său electoral vechiu, față de un primar provincial: Iosef Schraffi, care nu are alt trecut politic decât că s'a declarat pentru principiile social-democratice. Căderea baronului Di Pauli, cu atât m. i. enigmatică, cu cât, el, în toial luptei electorale este decorat din partea capului bisericii catolice cu ordul gregorian: crucea mare, ear din partea episcopilor din Arixen și Trient recomandat alegătorilor cu toată căldura, ca șeful probat al partidului catolic să fie reales.

Dacă așa ceva se poate întâmpla la poporul german, unde disciplina și organizația e pildă vie, ce să zicem noi românii cu disciplina și organizația noastră, care există numai în focul de paie.

Înainte de a cere activitate trebuie să cerem reforma legii electorale, ca să ne putem pronunța în toată libertatea pentru activitate. Reforma legii electorale să o cerem noi Românii în masă, prin adunări populare în toate părțile și să nu așteptăm până ce guvernul maghiar se va îndura să ne dea ceea-ce în veci nu ne va da de bună voie. Negreșit că asta trebuie să o facem în conștință perfectă cu celelalte naționalități din patrie. Trebuie să provocăm un plebiscit general.

Asta e părerea mea. Nu cer să o publice, ci să aduni și dela alți români păreri lor. Adunate la oaltă, voi din gremiu, v'ați pute da părerea în toată liniștea și spre mulțumirea tuturor românilor.

Dr. Vasile Fodor.

Avem numai următoarele de observat: dacă noi n'am luat atitudine hotărâtă pentru ori contra activității, cauza este că n'am voit să prejudicăm. Știm a-nume, că în curândă vreme amicii zi- rului nostru și fruntași cari s'au alăturat „Tribunei Poporului“ dela fondarea ei încoaci, vor ține o conferință în care vor discuta atât chestii de organizare cât și chestia abandonării parțiale ori susținerea pasivității absolute în luptele electorale.

Cât privește acum chestia ce-l preocupă în al doilea rând pe valorosul nostru amic: cine să ia adică hotărâri, credem că ori care dintre fruntași are nu numai dreptul, dar chiar și datorita să cheme la sfat pe alți fruntași, sfat în care dacă o seamă de oameni au căzut de acord asupra atâtor chestii ce în sinul partidului național român așteaptă rezolvare, numai bucurie poate face Românilor de bine.

Humbug-ul în constitu- țiunea Ungariei.

Că în Ungaria pe toate terenele ajunge la valoare omnipotența guvernului, ear nu legea, se poate dovedi în chipul cel mai strălucit.

Că voința alegătorilor nu poate să se manifeste nici chiar în lupta comitatensă, și astfel că dreptul cetățenesc este un mare humbug, earăși ce dovadă mai tare tebuie, decât faptul, că în atâtea comitate locuite de naționalități, puterea o exercită cei câți-va slujbași superiori cu grămada de fișindari unguri! Voința alegătorilor, unde totuși se poate manifesta împotriva stăpânirii, s'a îngrijit Tisza, ca prin viriliști, această surubărie ce numai în viața feudală se potrivește, să copleșească voturile contrare guvernului ori... „idei!“

Grație acestei instituțiuni, congrega-

țiile din Zemplén și Zolyom, unde Unguri sunt numai ca de sămînță, au primit și ele propunerea Secuilor de a se „modifica“ legea de naționalități.

Culmea obrăzniciei este, că membrii (?) acelor congregațiuni îndrănesc a motiva atitudinea lor după-cum urmează:

„Aici, pe pământ locuit de Slovaci, ne-am convins nemijlocit despre necesitatea revizuirii legii de naționalități“...

Cum adecă? Nu cumva Slovacii, cari iau lumea în cap de groaza stăpânirii ungurești, primejduesc ideea?

Din Dietă.

— Budgetul internelor în dezbateri specială. — (Sedința dela 22 I. c.)

În ședința de ieri (22 I. c.) s'a început dezbateri specială asupra budgetului ministeriului de interne. Oratorii, între cari indeosebi Holló, s'au recrutat tot din opoziție, cari și de data aceasta s'au ocupat cu chestia reformei parlamentare, a dreptului electoral și a votului secret, condam-nând cu asprime abuzurile în administrație și la alegerile de deputați.

Li-a răspuns pe rând prim-ministrul Széll cu aceeași vervă, cu care a vorbit și la dezbateri generală. — Mai aprinsă a fost „discuția“ la poziția teatrelor naționale maghiare, la cari au vorbit cu mult șovinism deputații Rátkay și Pichler, învinuind pe cei din fruntea teatrelor și guvernul, că nu lucrează cu destul foc pentru teatrul „național“. Széll li-a răspuns și aci, că tocmai din contră, guvernul a făcut și face foarte mult pentru teatrele maghiare, din centru și din provincie.

Fiind vorba de teatre, deputatul sas Oscar Meltzl s'a simțit îndemnat să vorbească și dinsul despre demonstrațiile Sașilor din Sibiu în contra trupelor maghiare „Urania“. „E neplăcut și condamabil acest cas — a zis Meltzl, — dar pentru asta nu poate fi condamnat publicul Sibiului, care încă a desaprobat procederea fără tact a tinerilor. Legalitatea limbii maghiare nici un om treaz și serios — zice — n'o poate trage la îndoială.“

Deputatul sas a fost viu aplaudat de colegii maghiari.

Dezbateri specială continuă.

ȘOAPTE

La ce bun?!...

I.

Fosta-i, de sigur, părtașă vre odată reîn-vierii naturii, scumpa mea prietenă. Sorbi-o cu nesaț boarea parfumată a câmpului d' Maiu și zefirii jucate-s'au drăgălași cu bo-gatele tale bucle de abanos. Urechile tale de sfătate au fost de divinele triluri ale măestri-lor cântăreți ai naturii, după cum și tu odi-nioară știu-ai să deștepți sentimente necunoscute într'o inimă întărită de suferințe.

Murmurul vre unui părăiaș și umbri-deasă a vre-unui secular ștejar, n'au făcut-oare să tresară în sufletu-ți vre-un dor necunoscut? Înclinarea molatecă a florilor, una către alta sub adierea zefirului, nu și-a da-oare impresia tinărului, ce cu gingășie caută a sorbi privirile iubitei lui? Ce simțit-ai oar când la umbra salciei pletoase pe marginea lacului, zăriși o tinăreă pereche, care-și cântă poema fericirii prezente și-și făuria iluzii pentru viitor?

Nu te-ai întrebat oare, la ce bun? că-n faptele oamenilor sunt trecătoare, ca și frăge-zimea naturii.

Starea tinerimei noastre de pe la școlile superioare.

Cluj la 19/I. 1901.

Motto: Unde-i unu, nu-i putere...

Suțem un popor, care odinioară stă-team pe treapta cea mai inferioară a cul-turei. Nu ne cunoșteam noi pe noi; nu știam cine, ce, de unde suntem, nu știam pe ce drept locuim în țeara aceasta... Cu înce-putul am refuzat din letargia necunoștinței, am început a ne cunoaște trecutul, luminași fiind de oameni mari, am văzut că suntem moșteni pe acest vechiu pământ, am înce-put a învăța, și încet dar sigur, am ajuns la stadiul de cultură în care suntem ast.

Azi avem bărbați de valoare; avem și sucroscență. Lumea o cunoaștem și lumea de noi știe. Trăim în armonie, ne ajutam unu pe altul, luptam pentru drepturile ce ne compet, pentru cari am și suferit. Și bino era așa. Cu ochii vedeam creș-terea bunăstării spirituale și naționale...

UN ROMAN

De C. Venedek.

Dulcele miros al florilor de salcâm străbătea prin fereastra deschisă, în odaie.

Maria ședea la mașina de cusut în pestrecere fericită. Era singură în odaia din spre curte; stăpâna casei, însoțită de fle-sa, mireasă, a plecat în oraș.

Se împliniseră trei ani de când Maria a dispărut, într'o noapte adâncă de eamnă grea, din mărețul castel părintesc și de-a-tunc lucră neobosit împreună cu alte cu-sătorese sărace, în strănte și scunde o-dăite, de dimineața, — pe când sorioarele ei se odihneau în dulce somn.

Mirosul florilor o înviora. I se părea că viața ei a luat o nouă față...

Da, căci lucră acuma într'o altă casă, într'o casă distinsă, cum era odinioară a dănei.

Nu e atât de mult de atunci. În intern un glas îi șoptea: „Și tu puteai să fi așa de fericită ca fata aceasta la a cărei trouse-au lucrezi“. Însă acest glas nu-i umplea inima de amărăciune. Dăna nu invidia pe

fericita mireasă, care cu fața veselă și zim-bitoare îi zisese la plecare: „Ne reîntorcem numai de cât, dragă domnișoară“. Pe urmă auzise cum vesela mireasă în antișambă ordonă subreței: „Spune-i mirelui meu că mă găsește în strada gărei!“

Viața ei avea numai o fîntă: A-și face un nou cuib, pentru sine și sorioarele ei, în locul celui vechiu, unde nu se mai pu-teau aduna sub scutitoarele aripi ale mamei lor, — căci venise o pasere sâlbatecă în cuib, în intruparea unei vitrige care le a-lunga.

În prima linie pe dăna. Ear când pe urmă aripile ei vor fi crescute și se vor întări, va sbura îndărăt în vechiul cuib și cercuindu-l în sbor va chema săracele pă-sărele: „Veniți, veniți la mine“, eu vă voi zidi un locaș, un locaș moale și cald“.

Dăna simți că în câte-va săptămâni se va hotărî soarta ei. În fine găsi o casă de unde o vor recomanda mai departe.

Economisea și strângea micile monede și se bucura înainte de acel timp când nu va mai fi avisată a se prezenta prin pră-vălii a merge în case și a mânca în fie-care săptămână din mâncarea altora.

În fine își va avea cuibul său propriu, unde vor veni doamnele și-i vor aduce de lucru. Numai de una se temea, că adecă, cu greu va putea răsi cu lucrul...

Speriată își întoarce capul, apoi tre-murând se pleacă peste mașină. Un tinăr trece pe lângă fereastră; îi aude intrând în antișambă și aude vocea lui, care par-că îi tună la inimă:

„Sunt acasă boierii?“

„Boierii au plecat în oraș; au lăsat vorbă că-i găsești în strada gărei; au ple-cat deja de mult, vor fi deja pe calea întoarcerei“. Tinărul s'a oprit un moment, îndoielnic. „Ca să nu-mi scape, mai bine aștept“, își zise el în gând și se îndreptă către salon. Dar când trecu pe dinaintea ușii, pe jumătate deschisă, se opri, ca și când s'ar feri să nu se împiedece.

La mașina de cusut, ședea Maria, ve-rișoara... ea. Gândurile i-se încurcă, stă ca împetrit. Maria în casa aceasta?!

Sudori reci curgeau peste față-i, el stă pe loc, ca un osândit la moarte; dar într'o clipă îl prinde o forță iresistibilă...

El stă înaintea Mariei:

„Marie, tu aici?“

Liniștită, aproape indiferentă privi Ma-ria sus și i grăi cu răceală:

„Aici“.

„Aici? — — — Aici?“

„E așa un lucru mare?“

Poate nu știa că sunt de trei ani cu-sutoare săracă, azi aici, mâne dincolo?

Din întemplantare am căpătat dela mi-reasa ta de lucru.

Crede-mă, Teodor, că dacă așa fi știut că tu ești mirele, n'aș fi venit. Fii însă liniștit, eu fericirea ta nu o voi tulbura, nu. Și sper că ești fericit?“

„Mario! Iartă-mă! Fiecare cuvânt al tău mă omoară“.

Maria îl privi îndoielnic.

„Tu ceri iertare dele mine?“

De ce? Se pare că ai uitat totul. Vezi, eu îți aduc aminte atât de clar, patru ani sunt de atunci... Atunci credeai că suni fată bogată; nu bănuiai ceea-ce era sigur pentru mine, că tatăl meu cu timpul va ajunge la ruină. Ți am spus, Teodor, că te dispensez de promisiunea făcută, căci suni o fată săracă. Și tu ești tinăr sărac.

Bogăția tatălui tău e numai la apar-ență.

Frumosul vis de a ne crește pe unu pentru altul, de care părinții se bucurau începea încet, încet a dispărea. Eu văd asta îți ziceam, că părinții tăi te vor împie-deca, căci știau că sunt săracă, și numai c'insurătoare cu bani vă va putea ajuta.

Tu te-ai opus mult:

„Nu și nu!“ Să se întimple ori ce noi unu pentru altul suntem! Voiu lucra! Eu o știam de atunci, că la tine e numai

Ura și discordia însoțite toate le-au schimbat. De când comitetul național s'a împărțiat—câci nu s'a desființat ci s'a împărțiat numai—suntem ca o turmă încalcită. Lucrăm dar fie-care după-cum îl trage firea. Nu ne interesăm de noi înșine, fie-căruia numai existența îi stă înaintea ochilor. Discordia domnește în tot locul locuit de românii... Discordie e și între tinerii!

Să facem o privire peste tinerii noștri. Avem tineri în frumos număr pe la școlile superioare. În Pesta sunt cam 100, în Cluj 200, în Oradea vre-o 35. Am fi cu toții circa 400 de studenți la școlile superioare, la care cu mândrie am putea să căutăm, ca la niște mlădițe cărora după pășirea în viață le-ar fi datorința a sta în fruntea națiunii, a o lumina, a o conduce, de a se îngriji de bunăstarea ei. Mai de mult și puteam presupune toate aceste despre tinerime, înse după stările de azi ne vine să dubităm! Și dubitarea e motivată, luând de garanță pentru viitor starea ei de acum.

În Pesta există societatea „P. Major” care are menirea de a susține colegialitatea între tinerii, de a griji de focul naționalismului între ei, fiind încungiuț de poporul străinilor. Dar de geaba stă P. Major ca o sentinela făcând steagul național, tinerii noștri nu se prea uită la el, onoare cător-va, ba se și fereșc de el înscriindu-se mai bucuroși la „Eghetmi Kör”, unde numai românește nu aud! Estă rodul unui „Ap-sai Mihályi Péter” care stă în fruntea tinerimii maghiare; altul ne îmbogățește literatura cu traducerea poeziei „Szózat”! De parte am ajuns, progresăm!...

În Cluj și mai trist. Universitarii români înscriși ajungeau cifra de 200. Suntem împărțit care încât-o, nu ne cunoaștem unul pe altul.

Trecem unul pe lângă altul fără-ca să știm că suntem de un sânge. Avem casină română unde sunt foii, dar' nime n'o cerce-tează. Scuză a fost că nu sunt foii destule, dar' acum sunt! Pentru ce se fereșc de ea? Ne ferim unit de alții ca și când am fi le-proși! Așa nu o ducem departe, ne înghețe bălaurul sovinișmului! Pentru-ce stăm în neinteresare? Au perit concertele, balurile, seratele literare și numai reminiscențe ni-au rămas din vremurile trecute.

În Oradea-mare e tot așa! Acolo e-a-răși certe, se batjocoresc prin foii, deși sunt numai o mână de oameni, se ofensează reciproc și varsă sânge pentru certe. Discordie în tot locul!

Așa stăm pe la universități. Și scurta o trage românismul! Ce poți aștepta dela o

tinerime, care și-a uitat de sine și de scopul, care trebuie să steie înaintea flecăruia?! Mai poți cugeta la niște conducători? Mai poți cugeta la o concordie și la îmbunătățirea stării atât de deplorabile între români, când cei cari sunt meniți de a sta în viitor în fruntea națiunii, de nimic nu se interesează, afară de bunăstarea personală, folosind stipendii...

Nu țintesc la persoane, ci cugete-se serios la această stare deplorabilă acela care cunoște viața tinerilor! Și ce ar pute fi cauza, neinteresării? Unii sic că nu merită să umbli între români că se ceartă, se prea dispută, alții sic că bătrânii's vina, cari, — ce e drept — se urșesc, se invidiază, flecare vrea să conducă, loveșc unul în altul ca și în cenu-și trebuie! Unul din un punct, altul din alt punct de vedere se retrage!

Aceste ar fi cauzele mai ponderoase! Dar' să fim imparțiali. Au nu prin foc se curșe aurul, nu prin dispute se aduce adevărul la iveală? Ce ne luăm după bătrânii? Pe ei nu i mai poți strămuta, căci precum se vede răul s'a îndăcincinat. Să i lășăm să lucre cum voiesc, și să ne îngrijim noi de noi, să nu ajungem în așa stare deplorabilă în viață!

Să lășăm trecutul și să ne apucăm de muncă sub scutul concordiei și păcii!..

Unde's doii puterea crește!

Cușta.

Noutăți

Arad, 28 Ianuarie n. 1901.

Pentru regina Angliei Din reverință față de greu bolnava regină a Angliei, Curtea din Viena a abstat dela balul ce avea să fie eri seara, la porunca expresă a Monarhului. Tot asemenea a procedat și ambasadorul englez la Viena, sir Francis Plum-kett, față de balul ce-l fixase pe alaltă-eri seară.

Nou doctor în drepturi. În 19 Ianuarie n. a fost promovat în Cluj la gradul de doctor în științele juridice, tânărul român dl Augustin Straitariu, originar din Hațeg.

Mai puțin cu un hoier. În 21 I. e. n. a reposat în castelul său din Lipó Selmezi baronul Majthényi Isidor, în vârstă de 81 ani. Il înregistram numai pentru faptul, că reposatul baron a acis mai anii trecuți în duel pe Verhovay Gyula, pentru că acesta numise casina magnaților „o bandă în frac”.

tatei, că și dînsul mănâncă pâne de milă, și nu era braț puternic, care să ne fi putut scoate din casa aceea. Eu să fi mîncat pâne de milă? Eu, Maria...? Sau să mă fi adresat către tine? Ajută-mă, Teodor, întinde-mi brațul tău?! Singură în lumea aceea mare, într-o noapte de iarnă! Tu erai la bal, pentru tine au dus-o pe sora mea vitregă acolo. Știam că o să se păcălească, știam că n'ai s'o iei de nevastă. Însă crede-mă că aceasta pentru inima mea rănită nu era balsam. Ce mă importa dacă o vei lua-o sau ba. Pe atunci știam numai una: ceea ce mănânc e pâne de milă, pânea de milă a mamei mele vitrege.

Dela dînsa m'afiat-o aceasta; m'aruncat-o în față. O, cum ardea fața mea! Nu mai puteam aștepta timpul până ce se vor muta în oraș. Imi pachetam catrafusele sub pretextul că și eu mă voi duce la bal ca și cenușotca din poveste. Am dat ordin să se prindă caii la trăsură. Drumul ducea pe lângă sala de bal, la gară. Musica se auzia de sus; vedeam umbrele perechilor cari jucau, cum treceau pe lângă fereastră, între ei ai fost și tu Teodor!

Teodor sta nimic înaintea Mariei.

Statura frumosului tînăr era prăbușită; părea în momentul acesta așa de sdrobot și de compătimit, încât Maria se întrebă inconștient: „Pe omul acesta l'am iubit?”

Contele Tolstoi în doliu. Celebrul și generosul conte rusesc Tolstoi a îndurat zilele acestea o grea lovitură: fiul său mai mare, contele Leon Tolstoi, care asemenea era un bun scriitor, a reposat în Petersburg în urma unei boale de apărindere a peliței creierului.

Lupii în sate. Zilele trecute s'au ivit mai mulți lupi în preajma comunei Pecica și în comuna Ducești (în Bihor), făcând multă pagubă mai ales în animalele din giurul caselor țeranilor. — S'a ordinduit vânătoare în contra lor.

Mușcași de căni turbai. În comuna B. Ujfalu (în Bihor) s'a ivit pe strade un primejdios căne turbat, care a mușcat patru bărbați și o femeie. Toți au fost imediat trimiși la institutul de cură din Budapesta, ear' bestia turbată numai cu mare greutate a putut fi ucisă.

Un major sinucis. Din Graz se anunță, că majorul cavaler Henrich Franz, comandantul garnisoanei din Agram, s'a sinucis alaltăeri într-o trăsură în apropiere de Graz, trăgându-și un glonț de revolver în cap. A murit imediat. Causa sinuciderii nu e cunoscută.

Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preliu, de Hermann Sudermann, traducere de Il. Chendi și C. Sandu. Orăștie 1901. Preț 2 coroane. Se găsește de vînzare la Administrația ziarului nostru.

Atragem deosebita luare aminte a iubitorilor de literatură asupra acestei clasice opere, asupra căreia vom reveni.

Regina Victoria a murit.

Încă de Sămbătă încoace, bătrâna regină Victoria a Angliei trăgea de moarte, zăcînd în agonie la castelul său din Osborn. Deja Duminecă dimineața se credea ca sigur sosită oara morții, dar' organismul tare al octogenarei regine totuși a mai putut să reziste până eri (22 I. e.) seara, când a trebuit să-și dea sufletul, lășând în urma sa o monarhie uriașă, bogată și puternică, dar' în același timp și sguduită în parte prin incurcăturile ei războinice, pentru lăcomia de-a cuceri în continentele afară de Europa.

Se crede, că în urma traiului oumpetat și liniștit, precum și bucurându-se de un organism sănătos și bine conservat, deși ajunsă la vîrstă de 82 ani, bătrâna regină ar fi putut s'o mai ducă câțiva ani. În lunile din urmă însă agitații peste măsură i-au mîhnit sufletul și i-au sdrobotit organismul cu desevîrșire; îndeosebi însă

vestile rele din câmpul războiului cu Burii, vestea despre căderea în acest războiu a iubitului ei nepot Victor Cristian, — au deprimat-o de tot. Era frîntă trupește și sufletește și asta a precipitat catastrofa, care a intrat eri seara, la orele 6 și jum., în mijlocul filor și nepoților ei.

Dăm mai jos câte-va dste din biografia înaltei decedate:

Victoria Alexandra, regina Marii-Britanii și a Irlandei și împărăteasa Indilor, s'a născut în 24 Maiu 1819, ca unica fiică a prințului Eduard Kent și a prințesei Aloiza de Saxa-Coburg După moartea (în 23 Ianuarie 1820) tatălui său, care era fratele mai mic al regelui englez Wilhelm IV., — mica princesă Victoria a devenit cea mai apropiată moștenitoare a tronului englez. Dînsa s'a educat sub îngrijirea prințesei de Northumberland și s'a perfecționat îndeosebi în musică și în botanică. Profesor din dreptul public de stat englez, din istorie și din practica de guvernament englez i'a fost lordul Melbourne, aderent al partidului whig.

După moartea (în 10 Ian. 1837) regelui Wilhelm IV., princesă Victoria a fost proclamată regină a Angliei în 28 Ianuarie 1838. Dintre mulțimea pețitorilor săi, regina și-a ales de bărbat pe prințul Adalbert de Saxa-Coburg, cu care a trăit o viață de rară fericire și care sub numele Prince Consort s'a ridicat la influență extraordinară în chestiile politice.

La începutul domniei sale, regina Victoria a încredințat puterea statului ministerului-whig și foarte cu greu s'a putut despărți de stîncii săi liberali, când aceștia își perduseră majoritatea în casa comunelor. În arta cărmuirii, regina a dovedit un tact deosebit și o rară înțelepciune. Chiar dela început, dînsa, mai mult decît antecesorii săi pe tronul englez, a știut să se acomodeze pretențiilor sistemului parlamentar; în politica externă însă foarte adeseori și-a validat voința sa și a soțului său.

Revoluția din 1848 n'a găsit teren potrivit pe pămîntul liber al Angliei. Pe timpul războiului crimeic, regina Victoria a declarat războiu Rușilor, dar' mai tîrziu în chestia orientală, dînsa mai mult a început să incline spre politica partidului-tory și a primit îndeosebi păreriile lui Disraeli.

În lunga sa domnie, adeseori încununată de mari succese, regina a întîmpinat multe neplăceri atât în țeara irlandeză, nemulțumită cu stăpînirea engleză, cât și în coloniile sale foarte des aștate la reșcoale. Astfel, de pildă, la 1857—58 în India. Politice de cucerire, îndeosebi în Africa, a împins pe Anglittera în multe și sângeroase războaie, cari i-au pricinuit pierderi mari de brațe și avere. Astfel: în Sudan și Nubia, dar îndeosebi în Africa-Sudică a pășit-o mai rău, și lovitura, ce a primit prin defacerea Transvaalului de colonii, n'a fost în stare s'o mai repareze nici intrigantul Cecil Rhodes, nici expediția lui Jameson.

Se știe, că în 1899 Englezii au pornit nou războiu împotriva statelor bure Transvaal și Orange. Și războiul acesta, care deja a intrat în al doilea an de când îl poartă cu Burii viteji, cu uriașe înfrîngeri și pierderi de brațe și avere, — a amputat de multă amărăciune nu numai sufletul reginei, dar' și inimile întregului popor englez.

În Iunie 1887 Regina Victoria și-a sîrbat la Londra cu rară pompă iubileul de 50 ani de domnie, ear cu 10 ani mai tîrziu cu o strălucire și mai mare și-a sîrbat iubileul de 60 ani, conturbat însă prin groaznica foamete și reșcoală, ce izbucnise în coloniile engleze din India.

După o viață plină de fericire în căsătorie, regina Victoria și-a pierdut soțul în anul 1861, pe care l'a jălit decenii de-a rîndul. Din căsătorie a avut 9 copii, între cari amintim pe: Victoria Adelaida, împărăteasa Germaniei (văduva împ. Frideric, mama actualului împ. german) și pe Adalbert Eduard, principe de Wales și moștenitorul tronului englez, care azi, 23 I. e. sosește la Londra, ca să depună jurămîntul.

Noul rege, Adalbert Eduard, s'a născut în 9 Noemvrie 1841; va să zică e în vîrstă de aproape 60 de ani. S'a căsătorit în 10 Martie 1863 cu Alexandra, fiica regelui Cristian IX al Danemarcei. Are deja: doi fii și trei fete.

Mad.

Editor. Aurel Popovici Barcianu.
Red: respuns: Ioan Russu Șirianu.

un moment de expansiune. Viitorul oare nu mi-a dat dreptate? Tu tac! Teodor?!

A sosit floarea zi de iarnă, când tatăl meu așează în locul dragei, acumpei, bunei mele mame pe o ființă ordinară. O speranță nouă se naște în sufletul tău; o zi după nuntă ai venit la noi. Credeai că vitreaga va scăpa pe tatăl meu de concurs, ca eu să ajung iarăși la bogăție!

La ce eu nu m'am gândit, dar te-ai gândit tu, Teodor; nu nega asta. Tu m'îspuseși: „Nu face comedie, Mario cu sărăcia! Tu ești bogată, eu o știu asta! Sau poate nu s'a făcut căsătoria?”

O claritate îngrozitoare mă stăpînia. Vedeam în sufletul teu și m'am îngrozit. Te vedeam în toată goliciunea. Mi ai jurat, că vei lucra și n'ai avut curagiul, n'ai avut puterea. Tu continuași viața ta ușuratică fără a te gândi că tragi pe tatăl tău cu tine, ear de mine, — atunci și-ai adus aminte când credeai că a trecut furtuna peste casa noastră. Tu asta o credeai, deși eu totdeauna și-am spus: „Te înșeli”. Vitreaga sigur va salva proprietățile, însă pentru dînsa, pentru ai ei copii. N'aveam dreptate? Nu s'a întîmplat așa?”

„Da, așa s'a întîmplat, așa...”

Vitreaga s'a pregătit la bal cu fetele ei, iubite. Primul bal... În ziua aceea am aflat că castelul nu mai este proprietatea

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe semestrul prim la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an Cor. 20.—
Pe 1/2 an „ 10.—
Pe 1/4 an „ 5.—
Pe o lună „ 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o înțindere de 8 pagine, cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“

A apărut

Calendarul pe anul 1901
in editura Tipografiei Diecesane
(Arad).

Material foarte variat cuprinzând:

literatură,

istorie,

afaceri bisericesti,

parte economică,

tîrgurile,

povești de tot felul

și 22 ilustrațiuni (chipuri).

Intre acestea: portretul P. S. Sale Episcopului Goldiș. —

Dintre tablourile dela instalare, Prea Sfinții Episcopi Popea și Goldiș pe pragul bisericii (îmbrăcați în ornate), 8 chipuri cu călăreții și mulțimea mare dela instalare; biserica rom. ort. din Oradea (2 chipuri: exteriorul și înconostasul bisericii!), Reședința episcopescă de vară din Arad-Gaiu.

— Toate pe hârtie fină, încât ori-care se va pute pune în ramă. —

Prețul calendarului va fi moderat, ca și cel mai sărac să și-l poată procura.

Celor cari vor desface din aceste calendare, se va da rabat. Se atrage atenția d-lor preoți și învățători.

Gutori Földes Kelemen

Farmacie in Arad.

Crema Margareta.

Crema-Margit cea mai bună pentru obraz, întinereste și înfrumusează fața în scurtă vreme.

Crema-Margit este singurul mijloc în contra piștruilor, a petelor de ficat și în contra erupțiilor de piele.

Crema-Margit este singurul remediu în contra îngririi și a roșii pielii, precum și contra arsurilor de soare.

Crema-Margit cu efectul ei miraculos este, că unsă pielea, se absoarbe îndată; eată de ce în 3—4 zile pielea care a fost plină cu piștrui și pete de ficat, se face alba ca albastrul.

Crema-Margit este absolut nevinovată, deoarece nu e unsuroasă, ci este fină, și se absoarbe iute. Fața nu capătă strălucire ca de altă cremă și de aceea se poate folosi și ziua.

Crema-Margit un flacon mare 2 coroane, unul mic 1 coroană.

Pudră-Margareta albă, roșă și crăme 1 coroană și 20 filleri.

Săpun-Margareta o cutie 70 filler.

Pasta pentru dinți Margareta o cutie 1 coroană.

Numai atunci este curată, când fie-care cutie poartă numele farmacistului aradan *Gutori Földes Kelemen*.

225 2—5 **Păziți-vă de contrafacere.**

Flacoane goale nu se umplu în alte farmacii cu crema Margareta.

Magazinul central este la *Gutori Földes Kelemen*, farmacist, Arad, Deák Ferencz-utca 12. Telefon 111.

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fileri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2,50
7.) „Răsboiul pentru neatârănare“ de George Odhinc.	—	1,20
8.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția	—	1.—
9.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.—
10.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60
11.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60
12.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
13.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Scoopul,	—	1,50
14.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilohelm Niemandz	—	1,20
15.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.—
16.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.—

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 filleri spese postale.